

Taina Botezului și a Mirungerii în Biserica Coptă și în Biserica Ortodoxă Română

Drd. Talaat Takla MOURKUS

Botezul este Sfânta Taină prin care, prin afundarea în apă de trei ori în numele Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, ne naștem din nou pentru o viață în Hristos. Această Taină este prima dintre cele șapte Sfinte Taine, deoarece prin ea intră oricine în Sfânta Biserică, având posibilitatea să se împărtășească de celelalte Sfinte Taine.

Mântuitorul nostru a prefigurat această Taină când a fost botezat de Ioan în râul Iordan, când Duhul Sfânt S-a pogorât în chip de porumbel. După Înviere, Mântuitorul Iisus Hristos i-a îndemnat cu stăruință pe ucenicii Săi: „Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte V-am poruncit vouă” (Matei 28, 19) și „Cel ce va crede și se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi” (Marcu 16, 16).

Taina Botezului este o Taină mântuitoare, absolut necesară intrării în viața veșnică, după cum ne-a asigurat Mântuitorul Hristos: „Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea intra în Împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 5). Botezul este una dintre cele patru Taine absolut necesare pentru mântuire, alături de Mirungere, Spovedanie și Euharistie.

Dacă prima naștere a omului este una naturală, Botezul este cea de-a doua naștere, dar de natură spirituală.

Botezul este Taina inițierii creștine, poarta de intrare în creștinism sau Taina fundamentală și indispensabilă pentru mântuire, prin care omul se renaște pentru viața spirituală, adică devine membru al Bisericii lui Hristos, dobândind iertarea păcatului strămoșesc, precum și de toate celelalte păcate personale făcute până la botez (la adulți); iar ungera cu Sfântul Mir este Taina prin care se împărtășesc noilor botezați puterea și darurile Sfântului Duh, necesare pentru creșterea, sporirea și întărirea credincioșilor în viața cea nouă în Hristos¹.

În Biserica Ortodoxă Română, ca și în Biserica Coptă, Sfânta Taină a Mirungerii se administrează îndată după Botez; încă de la început, rânduiala ortodoxă a Mirungerii nu constituie o slujbă aparte, de sine stătătoare, ci e împreunată cu aceea a Botezului.

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica Specială*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, p. 355.

Ritualul Tainei Sfântului Botez în Biserica Coptă²

Acest ritual cuprinde patru părți: slujba de curățire a femeii lehuze, lepădarea de satana, sfințirea apei, afundarea propriu-zisă și slobozirea apei.

Slujba de curățire a femeii lehuze

Dacă s-a născut parte bărbătească, această slujbă se face la 40 zile după naștere, iar dacă s-a născut parte femeiască slujba se săvârșește după 80 de zile.

Mama copilului vine cu noul născut la Biserică în duminica cea după perioada de lehuzie, cerând săvârșirea Botezului.

Preotul îmbracă toate veșmintele sau cel puțin epitrahilul, iar diaconul se îmbracă pentru slujbă și vin împreună cu mama și copilul la baptisteriu, care este lângă biserică (în aceeași clădire, amplasat în latura de nord-vest a bisericii). Baptisteriul are toate cele necesare săvârșirii Tainei, printre care se numără și trei sticlute care conțin: a) Sfântul și Marele Mir; b) Untdelemnul bucuriei (Galilion³) este folosit la sfințirea apei Botezului și la mirungerea celui botezat; c) Ulei sfințit în Noaptea-Luminată (la slujba specială ce se săvârșește în Săptămâna Mare, în noaptea dintre Joi spre Vineri), folosit pentru ungerea femeii; un Molitfelnic; o cutie specială în care se păstrează panglică roșie cu care se leagă copilul de pe umărul drept pe șoldul stâng; coroane care se pun pe creștetul copilului botezat (neofitului); două sfeșnice.

În baptisteriu mai există o masă care servește la pregătirea copilului. Cristelnița nu este mobilă ci fixă, fiind zidită. Este de mărime apreciabilă, putând fi folosită la botezarea adulților. Ea are lateral suporturi pentru sfeșnice și loc pentru Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, și este orientată către răsărit.

Rânduiala slujbei de curățire a femeii

Preotul se închină de trei ori către răsărit spunând: „Miluiește-ne pe noi Dumnezeule, Tatăl Atotțiitorul, Sfântă Treime miluiește-ne pe noi, Doamne al Puterilor fii cu noi, căci pe altul afară de Tine ajutor întru necazuri nu avem, miluiește-ne pe noi”. Urmează: „Tatăl nostru...”, slujba de mulțumire, apoi se tămâiază de 5 ori, urmează citirea Apostolului de la Evrei 1, 8-12. Urmează „Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare ...” (de 3 ori). Apoi molitva pentru Evanghelie. Un diacon rostește din Psalmul 31, 1-2: „Fericțiți căroră li s-au iertat fărădelegile și căroră li s-au acoperit păcatele. Fericit bărbatul căruia nu-i va socoti Domnul păcatul, nici nu este în gura lui viclesug”. Preotul sau diaconul citește Sfânta

² Pr. Isizeros al Baramusi, *Rugăciunile ritualice în Biserica Coptă Ortodoxă*, Ed. Biblioteca Sfântul Gheorghe, 1993.

³ Galilionul este untdelemnul bucuriei făcut din drojdia (resturile) rămase din fabricarea Sfântului și Marelui Mir peste care se toarnă ulei și se sfințește. Acest mir are o slujbă specială de sfințire asemănătoare slujbei de sfințire a Marelui Mir și se face imediat după aceasta.

Evanghelie de la Luca 2, 21-35. Acest text prezintă evenimentul tăierii împrejur, prescripție din Vechiul Testament, pe care Mântuitorul a împlinit-o, dar a schimbat-o în Noul Testament, înlocuind-o cu Botezul care pune început mântuirii.

Sfântul Botez este o tăiere sufletească, așa cum ne învață Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Coloseni 2, 11-12: „În El ați fost tăiați împrejur, cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul cărnii, întru tăierea împrejur a lui Hristos. Îngropați fiind împreună cu El prin botez, cu El ați și înviați prin credința în lucrarea lui Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe El din morți”.

Dacă prin tăierea împrejur îndepărtăm o mică parte din trupul nostru, prin Sfântul Botez îndepărtăm firea noastră cea căzută, pe care am moștenit-o o dată cu păcatul strămoșesc al lui Adam. În pericopa evanghelică se amintește și de ritualul curățirii femeii la 40 zile după naștere, potrivit Legii lui Moise. Acesta a fost împlinit de Sfânta Fecioară și de Mântuitorul. El nu avea nevoie de acest ritual pentru că era „Sfântul Sfinților” născut din Sfânta Fecioară Maria prin zămislire de la Duhul Sfânt. Îl vedem pe El, Care a pus Legea, împlinind-o în amănunt. În continuarea rânduiei, urmează trei cereri mari: a) pentru pace; b) pentru Prea Fericitul Patriarh, Prea Sfințiii Arhieriei ai țării, iar cel al locului este pomenit cu numele; c) cerere pentru comuniunea în Hristos.

Apoi se citește Crezul și o rugăciune ca Dumnezeu să curețe femeia de tot păcatul și necurăția. În continuare se rostește de toți cei prezenți rugăciunea „Tatăl nostru...”. Preotul, punând crucea pe capul femeii, rostește rugăciunea de dezlegare și binecuvântare. Femeia este miruită cu untdelemn sfințit spre a se vindeca de toată boala și neputința. Aceasta se face pentru a încheia perioada lehzuziei, cu scopul de a fi reintegrată în comunitate spre a se putea spovedi și împărtăși⁴. În cazul nașterii unei fetițe, mama și copilul vin după 80 de zile la Biserică, conform rânduiei din Legea lui Moise (Levitic 12).

În cazul în care copilul are probleme de sănătate și este în primejdie de moarte, poate fi botezat cu botezul de necesitate, săvârșit în orice condiții, chiar și după o zi de la naștere. Preotul, chiar dacă nu a ținut post sau chiar folosind alte materii decât apa, se grăbește la săvârșirea botezului ca să nu moară copilul nebotezat. În acest caz, copilul, dacă a rămas în viață, este luat de altă persoană decât mama și adus la biserică pentru a se completa rânduiala botezului. Dacă se întâmplă ca un copil să moară botezat părinții pot fi liniștiți că acesta a intrat în Împărăția lui Dumnezeu. Dacă a murit nebotezat, din neglijența părinților, aceștia vor primi canon cu oprire de la Sfânta Împărtășanie cel puțin un an.

Rânduiala slujbei este identică doar că Apostolul se citește din Epistola I către Corinteni 7, 12-14. De asemenea, în locul textului din Psalmul 31, 1-2 se citește textul din Psalmul 44, 11: „Șezut-a Împărăteasa se-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită și prea înfrumusețată”.

Evanghelia se citește de la Sfântul Evanghelist Luca 10, 38-42. După ce se termină slujba de curățire urmează ritualul lepădării de satana. Dacă o biserică nu are baptisteriu, slujba de până acum se poate săvârși în tinda bisericii.

⁴ Aceeași rânduială se săvârșește și pentru femeia care a avut avort spontan (lepădarea copilului fără voie). Pentru avortul voit această rânduială se va săvârși după îndeplinirea canonului stabilit de preotul duhovnic.

Exorcismele (lepădarea de satana)

Preotul atinge capul mamei, care este nașa copilului, și se roagă pentru ca Dumnezeu să-l ocrotească pe copil, să-l crească în credința și nădejdea în El. Apoi rostește o ectenie prin care roagă pe Dumnezeu să-l facă pe catehumen vrednic de primirea botezului, să rămână statornic în credință, iar Legea lui Dumnezeu, frica, rânduielile și poruncile Lui să se sâdească în inima copilului. Se mai roagă lui Dumnezeu să-l facă vrednic pentru nașterea din nou și ștergerea păcatului prin baia Botezului pentru a deveni locaș al Duhului Sfânt. Se face rugăciunea ca untdelemnul să fie dezlegare pentru copil împotriva vrăjmășiei diavolului, pavază împotriva uneltirilor lui, iar inima și mintea să-i fie luminate pentru primirea credinței lui Hristos. Se rostește o cerere pentru ca să rodească în inima lui cuvântul lui Dumnezeu și alta pentru oprirea oricărui rău care ar veni asupra lui din partea vrăjmașului.

Preotul cercetează dacă cel ce urmează să fie botezat a fost dezbrăcat complet⁵ (inclusiv de bijuterii) și-l pecetluiește cu ulei în chipul crucii în dreptul frunții spunând: „Se pecetluiește robul lui Dumnezeu (N) spre luminare în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin”. În dreptul inimii, mâinile și spatele se pecetluiesc spunându-se cuvintele: „Acest ulei să oprească toată puterea celui potrivnic. Amin”. Diaconul zice: „Domnului să ne rugăm”. Preotul rostește o rugăciune în care-L preaslăvește pe Dumnezeu pentru marea Sa iubire de oameni, că ne-a chemat de la întuneric la lumină și cere ca numele celui botezat să fie scris în Cartea Vieții, să-L socotească în poporul cel binecredincios, să-L pregătească să devină „templu al Duhului Sfânt”, să-i trimită harul Duhului Sfânt pentru ca să crească în credință și har, să-L izbăvească din robia stricăciunii, să-L mute în libertatea fiilor lui Dumnezeu. Preotul întreabă care va fi numele copilului și rostește o ectenie prin care cere pregătirea copilului pentru primirea harului, să-l ferească Dumnezeu de păcatele lumii, să fie liber de stricăciunea vrăjmașului. Mama, stând cu fața către răsărit, ține copilul în brațe, se așează în genunchi (în cazul adulților catehumeni, aceștia înșiși stau în genunchi). Preotul se roagă cu stăruință ca Dumnezeu să deschidă ochii inimii lor, să-i lumineze cu lumina cunoștinței prin chemarea numelui Său Celui Sfânt, să fie dezlegată toată puterea și uneltirile potrivnicilor. Preotul pune mâna dreaptă pe capul copilului spunând: „În numele Singurului Fiu Iisus Hristos pregătește acest trup pentru curățire. În numele Singurului Fiu Iisus Hristos eliberează acest copil de satana. În numele Singurului Fiu Iisus Hristos acest copil să fie curățat (izbăvit) de vrăjmășia diavolului”.

Lepădările de satana

Mama dezbracă⁶ copilul, îl ia în brațe pe mâna stângă, stând cu fața către apus⁷, ridică mâna dreaptă, rostind după preot formulele de lepădare: „Mă lepăd

⁵ Copilul trebuie să fie dezbrăcat complet, așa cum au fost protopărinții în rai, Adam și Eva.

⁶ Dezbrăcarea ne aduce aminte de căderea lui Adam (Facere 3, 7-10).

⁷ Întoarcerea nașei către apus simbolizează sfârșitul vieții păcătoase, morții și întunericului provocate de satana.

de tine, satano, și de toată lucrarea ta necurată și de toți slujitorii tăi, și de toți diavolii tăi cei răi, și de toată puterea ta, și de toată închinarea ta cea rea, de toată vrăjmășia ta cea rea, de toată ispitirea și de toată armata și stăpânirea ta, de toată lingușirea ta. Mă lepăd de tine, mă lepăd de tine”⁸. După aceea urmează mărturisirea lui Hristos și se rosteste Crezul.

Mama se întoarce către răsărit⁹, ținând copilul pe mâna stângă, mâna dreaptă având-o ridicată, și spune după preot cuvintele: „Te mărturisesc pe Tine, Hristoase Dumnezeul meu, cu toate legile Tale pentru mântuire, cu toată lucrarea Ta prin care sunt viu, cu toate faptele Tale dătătoare de viață. Cred în Dumnezeu Tatăl Atotțiitorul și în Unicul Fiu Iisus Hristos și în Sfântul Duh dătătorul de viață. Cred în învierea trupului și în Una, Sfântă, Apostolică Biserică. Amin”.

Preotul o întreabă pe nașă (mama) de trei ori: „Ai mărturisit pentru acest copil?”. Nașa răspunde: „Am mărturisit”.

Ridicarea mâinii și mărturisirea credinței în Hristos¹⁰

Când nașa împreună cu viitorul creștin se îndreaptă către răsărit, prin ridicarea mâinii și mărturisirea credinței în Hristos are loc împlinirea Legământului, pecetluirea testamentului cu Dumnezeu¹¹. Acest Legământ făcut cu Dumnezeu este simbolizat de ridicarea mâinii, de promisiunea făcută către Hristos pentru urmarea poruncilor Lui. După ce se termină lepădarea de satana ne rugăm lui Dumnezeu, prin glasul diaconului, pentru împlinirea binecuvântărilor pe care copilul le-a primit prin botez. Ne rugăm ca toată viața candidatului la botez să fie păzită de uneltirile diavolului, neacceptând ideologia demonică și propunerile care ne duc la pierzanie. Ne rugăm ca viitorul creștin să aibă putere în lupta cu diavolul și toată viața lui să fie slujitor credincios Mântuitorului Hristos, să păstreze în inima lui poruncile lui Hristos și să le împlinească, trăind după învățăturile Sfintei Evanghelii. De asemenea, ne mai rugăm lui Dumnezeu pentru nașă (naș), pentru candidatul la botez, pentru ca Dumnezeu să le ajute să-și împlinească toate datoriile pentru educarea copilului, spre păzirea testamentului

⁸ Lepădarea de satana înseamnă neacceptarea sclaviei demonice, precum și a lucrării și murdăriei sale. Prin lepădarea de satana, trupul nostru devine „Templu al Duhului Sfânt”. Nașul trebuie să poarte de grijă copilului după Botez pentru a-l feri de uneltirile diavolului.

⁹ Îndreptarea privirii către răsărit simbolizează nașterea din nou. Există o strânsă legătură între viață și lumină și de aceea răsăritul simbolizează viața și nașterea din nou: „Căci la tine este izvorul vieții, întru lumina Ta vom vedea lumină” (Ps. 35, 9).

¹⁰ Hristos este viața și lumina care ni S-a arătat din cer: „Prin milostivirea milei Dumnezeului nostru, care ne-a cercetat pe noi Răsăritul cel de Sus. Ca să lumineze pe cei care sed în întuneric și în umbra morții și să îndrepte picioarele noastre pe calea păcii” (Luca 1, 78-79).

¹¹ Magii au văzut steaua care vestea nașterea Mântuitorului arătându-se la răsărit (Matei 2, 2). Când nașul spune „Amin” mărturisește credința sa în harul primit de cel botezat în cadrul Tainei. El are datoria morală de a-l învăța pe copil toate tainele credinței, punând în sufletul finului temelia credinței în Hristos, să-l învețe să se hrănească de la sânul Bisericii cu toată învățătura credinței.

făcut cu Dumnezeu pentru întreaga viață. În afară de aceste cereri, mai există în cadrul „lepădărilor” și alte rugăciuni. Preotul cere prin aceste rugăciuni ca viitorul creștin să fie statornic în ascultarea poruncilor divine, iar Dumnezeu să-i dea putere candidatului pentru a nu se întoarce la starea de decădere adusă prin păcatul strămoșesc. De asemenea mai cere să-l întărească în credința față de Dumnezeu, întrucât nimic să nu-l mai poată despărți de temelia credinței apostolice. Preotul se roagă ca Dumnezeu să-l facă vrednic de harul Său. Pe lângă aceste cereri mai există și rugăciuni care dau slavă lui Dumnezeu pentru toate binefacerile. Apoi candidatul sau nașul se închină, făcând o metanie, iar când sunt aplecați preotul pune crucea pe capul lor spunând: „Luminează ochii înțelegerii lui cu lumina cunoștinței și toată vrăjmășia, farmece și lucrarea satanei depărtează-o. Fă-l vrednic de baia botezului, de baia nașterii celei noi și de îmbrăcăminte fără de stricăciune, șterge păcatele lui și-l socotește pe el templu al Sfântului Duh. Amin”.

După aceea preotul ia ulei sfințit (Galilion) și îl însemnează pe candidat pe piept, pe spate și pe mâini în chipul crucii spunând: „Te miruiesc cu undelemnul bucuriei împotriva lucrării diavolești, iar tu să fii rodul măslinului celui bun în Biserica lui Dumnezeu cea una sfântă și sobornicească”.

După aceea, preotul pune mâna sa pe candidat spunând: „Caută spre inimile robilor tăi și dacă răutatea satanică este ascunsă în sinea lor, descoper-o și îndepărtează-o de la trupurile și sufletele robilor Tăi. Înnoiește viața lor și îmbracă-i cu veșmântul mântuirii, iar arma credinței lor să nu fie înfrântă. Fă-i oi a turmei Tale celei cuvântătoare și moștenitori ai Împărăției Tale celei nestricăcioase și vrednice prin Hristos. Păzește-i de robia dușmanului și îi primește întru Împărăția Ta. Deschide ochii inimii lor, luminează viața lor cu lumina Evangheliei Împărăției Tale. Îngerii luminii să însoțească viața lor și să-i păzească de primejdii, de săgetările dimineții, de lucrarea zilnică a satanei și de orice merge în întuneric și de nălucirile nopții. Scoate necurăția din sufletele lor. Fă-i pe ei oi ale turmei Tale în numele Tău cel sfânt. Fă-i pe ei mădulare curate ale Bisericii Tale sobornicești, vase curate, fiii luminii, moștenitori ai Împărăției lui Hristos”.

Sfîntirea apei Botezului

Acest ritual se numește Liturghia Botezului, deoarece este asemănător Liturghiei Euharistice. Conține o slujbă de mulțumire și citirea unor pericope ale Apostolului Pavel și a altora din epistolele sobornicești (Iacob, Petru, Ioan, Iuda), Psalmi și Evanghelie, ectenii și o slujbă foarte adâncă, plină de pocăință, pe care preotul o săvârșește, închinându-se către cristelniță, spunând: „Trimite puterea din înălțime și mă întărește ca să săvârșesc această mare Taină a cerului, să primească cei ce se botează chipul lui Dumnezeu, Botezul cel nou, prin mâinile mele nevrednice. Întărește pe robii Tăi pe temelia credinței apostolilor și nu îi dărâma pe ei. Sădește-i pe ei vlăstare adevărate în Biserica Ta cea una, sfântă, sobornicească și apostolească pentru ca să înainteze în slujire”.

Preotul toarnă Sfântul și Marele Mir în cristelniță de trei ori cruciș, spunând: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin”. Acesta este momentul în care are loc sfîntirea apei și pogorârea Sfântului Duh. În acest mod, ea devine

vie, având în ea puterea Duhului Sfânt de a renaște la o viață nouă sufletul și trupul. Acest har lucrează pentru mântuire și dă putere pentru înaintarea în slujirea lui Dumnezeu și vederea Împărăției Sale. El dă candidatului dreptul de a fi fiu al lui Dumnezeu și al Bisericii, având posibilitatea împărtășirii cu celelalte Taine. Apoi se cântă Psalmul 150: „Lăudați pe Domnul...”. În acest moment, preotul afundă copilul de trei ori.

Sfântul Chiril cel Mare afirma: „Apa botezului este asemenea apei dintr-un vas care este așezat pe foc și primește căldura acestuia. În același mod, apa botezului primește puterea și căldura Sfântului Duh ca să nască fii duhovnicești ai lui Dumnezeu și ai Bisericii. La fel Sfântul Ioan Botezătorul vorbește despre puterea apei botezului: «Eu unul v-am botezat cu apă spre pocăință (...), iar Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc» (Mt. 3, 11).

Desăvârșirea sfințirii apei se realizează prin rugăciunea Bisericii întregi adică a preotului, a diaconului și a credincioșilor, citirea cuvântului lui Dumnezeu, însemnarea cu Sfânta Cruce și în final prin turnarea Sfântului și Marelui Mir în apa Botezului, moment în care se pogoară Duhul Sfânt. Astfel, apa dobândește putere de la Dumnezeu ca să dea celor botezați cu ea o fire nouă”.

Ritualul sfințirii apei botezului

Preotul toarnă mirul Galilion în apa Botezului, însemnând cu el de trei ori crucea și zicând: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”, iar diaconul răspunde „Amin”.

Imediat preotul spune în taină rugăciunea: „Cheamă-i pe robii Tăi, Stăpâne Dumnezeule, spre lumina Ta cea curată și fă-i pe ei vrednici de acest mare har al Sfântului Duh, împlinindu-i cu Duhul Tău cel Sfânt”.

După aceea, preotul rostește o rugăciune de mulțumire, pune de cinci ori tămâie în cădelniță și tămâiază o singură dată, spunând o rugăciune cu glas tare înainte de momentul citirii din Tit 2, 11 – 3, 8. Acest text ne arată nouă diferențe între trăirea omului înainte de Botez, în întuneric și păcate, și trăirea după primirea Botezului, o trăire în evlavie și curățenie, în iubire și pace cu toți oamenii. Tot în acest text, Botezul este numit și „baia nașterii celei de a doua”, „înnoirea noastră în Duhul Sfânt”.

Preotul spune în taină o rugăciune, pregătind momentul citirii din epistolele sobornicești. Diaconul spune: „Citire din prima epistolă a Sfântului Ioan Evanghelistul și Teologul” și rostește pericopa de la I Ioan 5, 5-14. Acest text vorbește despre învingerea lumii prin credința în Hristos și despre mărturisirea în Treime: duh, apă și sânge. Acestea trei sunt unice în Sfântul Botez întemeiat pe sângele Mântuitorului și jertfa crucii. Apa din cristelniță prin rugăciune, primește pogorârea Sfântului Duh și astfel se realizează treimea: apă, sânge și Duh în Sfântul Botez. Preotul spune o rugăciune, pregătind citirea din Faptele Apostolilor, cerând ca Dumnezeu să primească tămâierea adusă în acest moment și să trimită pentru sine și turma Lui, mila dumnezeiască, curățindu-i de toată mizeria păcatului și păzindu-i în slujirea lui Dumnezeu pentru toată viața lor.

Imediat are loc citirea din Faptele Apostolilor 8, 26-39. Acest text ne amintește că botezul famenului nu s-a săvârșit decât după ce acesta a mărturisit

creința în Mântuitorul Hristos. Apoi se cântă „Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare...”. După ectenia Evangheliei are loc citirea din psalmi: „Fericți cei cărora li s-au iertat fărădelegile și cărora li s-au acoperit păcatele. Fericit bărbatul căruia nu-i va socoti Dumnezeu păcatul, nici nu este vicleșug în gura lui” (Ps. 31, 1-2).

Preotul sau diaconul citește Sfânta Evanghelie de la Ioan 3, 1-21. Această pericopă ne învață despre importanța pentru mântuire a Sfântului Botez și despre intrarea în Împărăția Cerurilor.

Preotul rostește șapte ectenii pentru: bolnavi, călători, vreme și timp prielnic, îmbelșugarea roadelor pământului, președinte, pentru cei adormiți și pentru Sfintele Daruri care se aduc în special pentru catehumeni.

Preotul spune apoi o cerere scurtă pentru candidați și pune mâna pe creștetul candidatului spunând: „Doamne, fii înăuntrul lor și călăuzește-i, ajută-i, îndreaptă-i spre orice faptă bună”.

Preotul, închinându-se cu multă evlavie înaintea Iordanului (cristelnitei), se roagă zicând: „Doamne, spală-mă de toată întinăciunea trupului și sufletului meu și curățește-mă pe mine deplin. Trimite puterea Ta, din Sfântă înălțimea Ta și mă întărește spre slujba acestei mari Taine a cerului. Hristos să fie înăuntrul acestora, care vor primi nașterea nouă prin mâinile mele păcătoase. Zidește-i în credința apostolică (Efes. 2, 20). Zidiți fiind pe temelia Apostolilor și a Proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos”.

Preotul spune trei ectenii mari rugându-se pentru pacea lumii, pentru pacea Bisericii, pentru patriarh și pentru comuniunea în Hristos. Imediat este rostit Crezul de către cei prezenți, preotul ia mir Galilion și toarnă în cristelniță de trei ori în cruce și suflă de trei ori rugându-se: „Sfintește această apă și acest ulei ca să fie pentru nașterea cea nouă, Amin. Și pentru viața veșnică, Amin. Și veșmânt nesticăcios, Amin”.

În acest moment preotul însemnează cruce deasupra apei: „Umblă deasupra acestei ape, ca prin Duhul Tău cel Sfânt să înnoiești nașterea fiilor Tăi care au venit la Tine”.

Liturghia Botezului

Preotul binecuvântează apa de trei ori rostind: „Iubirea (dragostea) Tatălui și Harul singurului Fiu și împărțirea Darului Sfântului Duh să fie cu voi cu toți, Amin. Ridicați inima voastră la cele sfinte. Doamne, Tu ai poruncit pietrei să fie izvor de apă poporului Tău”. Apoi preotul spune „Sfinte Dumnezeule...” și se roagă cerând de la Dumnezeu să dăruiască acestei ape harul Iordanului și puterea cerului: „Prin pogorârea Duhului Tău celui Sfânt dăruiește apei acesteia binecuvântarea Iordanului, dăruindu-i putere ca să fie apa vieții”.

Preotul însemnează cu sfânta cruce peste apă de trei ori: „Primește pe robii Tăi ce au venit la Tine, la Sfânta Masă, precum se înalță mirosul tămâiei la înălțimea cerului Tău. Păzește-i în credință dreaptă toată viața lor, să rămână în iubire toți anii lor”.

Imediat credincioșii rostesc „Tatăl nostru...” și preotul ia Sfântul și Marele Mir și toarnă puțin în apă de trei ori, în chipul crucii, spunând: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin”.

În acest moment are loc pogorârea Sfântului Duh, iar apa se sfințește pentru a dăruia noua naștere candidatului, curățind și ștergând păcatele lui. Acum se rostesc câteva versete din Psalmii 28, 65, 33, 50 și 113, iar apa este tulburată cu Sfânta Cruce.

Psalmul 28, 3-4: „Glasul Domnului peste ape; Dumnezeuul slavei a tunat, Domnul peste ape multe”.

Psalmul 33, 5: „Apropiati-vă de El și vă luminați și fețele voastre să nu se rușineze”.

Psalmul 65, 11: „Ridicat-ai oameni pe capetele noastre, trecut-am prin foc și prin apă și ne-ai scos la odihnă”.

Psalmul 50, 8-10: „Stropi-mă-vei cu isop și mă vei curăța, spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă vei albi. Auzului meu vei da bucurie și veselie, bucura-se-vor oasele mele cele smerite. Întoarce fața Ta de păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le”.

Psalmul 113, 13: „Gură au și nu vor grăi, ochi au și nu vor vedea”.

Botezul prin afundare

Nașul ia candidatul la botez, care este dezbrăcat complet, și îl aduce de la apus către răsărit, așezându-se în stânga preotului care se află cu fața spre cristelniță. Preotul ia copilul și îl afundă încet, încet pentru a nu-l speria. Afundarea se face complet, iar preotul spune: „Te botez ... în numele Tatălui (și suflă asupra copilului) și al Fiului (suflă din nou) și al Sfântului Duh (suflă pentru ultima dată)”¹².

După aceea, preotul îi dă nașului copilul. Acum nașul este situat în partea dreaptă a preotului, având în mâini un prosop și primește copilul pe care îl șterge, pregătindu-l pentru mirungere.

¹² Afundarea de trei ori în numele Sfintei Treimi este conformă poruncii Mântuitorului: „Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Matei 28, 19). Întreita afundare în apa botezului simbolizează moartea Mântuitorului, mai exact cele trei zile în care El a fost îngropat: „Îngropați fiind împreună cu El prin botez, cu El ați și înviați prin credință în lucrarea lui Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe El din morți” (Col. 2, 12). Preotul trebuie să fie atent ca atunci când se săvârșește Botezul să nu stropească în jurul cristelniței cu apă sfințită pentru a fi călcată. Apa în care se spală hainele celui botezat după întâia purtare nu trebuie aruncată decât într-un râu ori îngropată în pământ. Dacă sunt mai mulți candidați la botez întotdeauna sunt botezați mai întâi cei de parte bărbătească. Pe lângă numele ales candidatului, preotul poate să-i mai pună un nume de sfânt.

Ritualul curățirii cristelniței. După ce se termină slujba Botezului are loc curățirea cristelniței de apă sfințită. Majoritatea cristelnițelor sunt fixe și au în partea cea de jos un orificiu care comunică într-un canal ce conduce apa în pământ, sub baptisteriu. Preotul își spală mâinile cu apă curată în cristelniță zicând: „Dumnezeule cel Bun și Iubitor de oameni Te rugăm să întorci apa aceasta sfințită la firea ei cea dintâi și să meargă din nou în pământ”. Acum este deschis orificiul cristelniței, iar apa se scurge din baptisteriu.

Botezul adulților

După ritualul lepădărilor și rostirea Crezului are loc sfințirea apei. Toți cei prezenți la slujbă vor ieși afară din baptisteriu, iar candidatul se dezbracă și urcând pe treptele cristelniței coboară, afundându-se până la gât în apa Botezului. Apoi venind preotul îi va afunda capul de trei ori, procedând ca în rânduiala obișnuită.

Apoi îl miruiește pe cel botezat cu Sfântul și Marele Mir de 36 de ori. Când candidatul la botez este femeie, după rostirea Crezului, cei prezenți părăsesc baptisteriul, iar femeia se dezbracă singură. Ea poate fi ajutată să se pregătească de către o diaconită, în cazul în care aceasta există în parohia respectivă, dar ea nu va sluji, ci rolul ei se limitează la acest ajutor. Preotul o botează în mod normal, iar apoi părăsește din nou baptisteriul împreună cu credincioșii prezenți. Femeia se îmbracă, iar preotul săvârșește mirungerea ei tot cu Sfântul și Marele Mir, ungând-o la frunte, la încheieturile mâinilor, la gură, la urechi și la nas. Dacă există o diaconită, ea va continua mirungerea femeii botezate în locul preotului¹³.

Botezul sângelui

Mucenicii, prin sângele vărsat pentru credința în Hristos, sunt considerați de Sfânta Biserică că au primit un Botez al sângelui.

Botezul muribunzilor

Dacă un copil este muribund poate fi botezat în mod extraordinar chiar și cu orice altă materie în afară de apă. El poate fi botezat de un diacon ori de oricare credincios și care va rosti formula: „Te botez în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”.

Dacă preotul este solicitat să boteze un muribund, el poate săvârși botezul chiar dacă nu a ținut post.

Dacă în urma botezului, copilul muribund se face sănătos, el este adus de un naș la Biserică și se săvârșește rânduiala Botezului și a Mirungerii, fără a fi cufundat în baia nașterii.

Taina stabilirii (Mirungerea)

Este ungera cu Sfântul și Marele Mir prin care primim de la Dumnezeu talanții Sfântului Duh. Ea este săvârșită imediat după Sfântul Botez. Prin această Sfântă Taină devenim templu al Duhului Sfânt, prin Care putem crește treptat în viața duhovnicească. Chiar dacă este săvârșită imediat după Botez, Mirungerea este o Taină separată. Fiecare neofit primește această Sfântă Taină prin cele 36 de ungeri cu Sfântul și Marele Mir.

¹³ În cazul botezului adulților, aceștia pot intra în apa Botezului îmbrăcați într-o cămașă de culoare albă asemănătoare stiharului diaconesc.

Ritualul mirungerii cu Sfântul și Marele Mir

După săvârșirea Sfântului Botez, preotul dă nașului copilul, care este primit pe un prosop mare și curat, special pregătit pentru ștergerea trupului celui botezat.

Preotul începe imediat după aceasta mirungerea copilului care este așezat pe o masă lângă cristelniță, ungând de 36 de ori toate încheieturile, organele de simț și organele importante (inima, piept).

Înainte de ungere, preotul zice: „Dumnezeule, Tu ești singur Atotputernic, Făcătorul a toată... la care toate sunt cu putință, iar a Ta voință și putere lucrează în toate, dăruiește Sfântul Duh când ungem cu acest Sfânt și Mare Mir pe robul Tău pentru a fi pecete vie și stabilire în credință, cu puterea Fiului Celui unic, Domnul Iisus Hristos, cu care ești slăvit și cu Sfântul Duh, care este de o ființă cu Tine, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”¹⁴.

Ungerile cu Sfântul și Marele Mir

Preotul începe ungerea întâi la frunte, a doua și a treia oară la nas, a patra oară la gură, a cincea și a șasea oară la urechi, a șaptea și a opta oară la ochi zicând: „Ungerea harului Sfântului Duh. Amin”. A noua oară îl unge pe candidat la piept, a zecea oară la ombilic, a unsprezecea oară la spate, a doisprezecea oară la șale. A treisprezecea oară neofitul este uns la umărul drept, iar a paisprezecea oară la subsuoară, a cincisprezecea oară este uns cotul mâinii drepte, iar a șaptesprezecea și a optsprezecea oară încheietura de jos a mâinii drepte (deasupra și dedesubt) zicând: „Mirungerea împărțirii vieții veșnice. Amin”.

În același mod se procedează la mâna stângă, zicând o altă rugăciune: „Mirungerea sfântă a Domnului Iisus Hristos și pecetea nedezlegată. Amin”. De la a douăzeci și cincea până la a treizecea ungere este miruit piciorul drept la toate încheieturile (șold, genunchi și laba piciorului), zicând: „Întreg harul Duhului Sfânt. Amin”. La fel se procedează și cu piciorul stâng, până la ungerea cu numărul treizeci și șasea oară, când preotul zice: „Te miruiesc.... cu untdelemn sfințit, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin”.

După acesta, preotul pune mâna pe capul creștinului, zicând: „Să fii binecuvântat cu toată binecuvântarea cereștilor puteri și a îngerilor și să te binecuvânteze Domnul nostru Iisus Hristos în numele Lui. Amin”.

După aceasta, preotul suflă peste fața celui ce a fost „uns”, zicând: „Primește Sfântul Duh și fii vas curat prin Domnul nostru Iisus Hristos care este împreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Amin”.

Toate cele 36 de ungeri cu Sfântul și Marele Mir săvârșite la toate organele exterioare ale corpului păzesc întreg trupul împotriva războiului satanei. Efectele

¹⁴ Această rugăciune rostită înainte de Mirungere nu este pentru invocarea Sfântului Duh în vederea sfințirii Marelui Mir, ci pentru pogorârea Sa asupra neofitului. În cadrul mirungerii, de fiecare dată când preotul rostește o rugăciune, credincioșii și diaconul spun împreună „Amin”.

ungerii cu Sfântul Mir sunt creșterea plenitudinii Duhului Sfânt, imprimarea caracterului de fiu al lui Dumnezeu. Taina este necesară pentru că sporește viața spirituală, dându-ne lumină și putere de a trăi ca adevărați creștini¹⁵.

Apoi preotul binecuvântează îmbrăcămintea nouă și albă de trei ori, îmbrăcându-l pe copil și zicând: „Îmbrăcămintea vieții veșnice și fără de moarte. Amin”. Apoi recită versetul: „Deci dacă este cineva în Hristos este făptură nouă; cele vechi au trecut, iată toate cele noi s-au făcut noi” (II Cor. 5, 17). Această îmbrăcămintă ne amintește de veșmântul veșniciei care este îmbrăcat de oamenii curați, ce slujesc Împărăția lui Dumnezeu ziua și noaptea.

Ritualul încoronării

Preotul slujește deasupra coroanei care urmează să fie așezată peste capul noului creștin, zicând: „Binecuvântează, Doamne, această coroană care a fost pregătită pentru robul Tău ce s-a unit cu tine prin Sfântul Botez ca să-i fie coroană slăvită și mărită. Amin”. Preotul pune coroana peste capul creștinului, cerând de la Dumnezeu să așeze deasupra robului Său cununa cerească¹⁶.

După ce preotul termină slujba, leagă copilul cu un brâu (panglică) roșu în diagonală peste umărul drept și șoldul stâng. Preotul așază mâna sa peste capul botezatului, zicând: „Doamne, fă-l vrednic de împărtășirea cu Sfântul Tău Trup și Sânge. Amin”.

Părintii copilului și nașul au datoria morală de a-l educa pe tânărul creștin în tainele credinței în Hristos și aceasta este amintită de preot imediat după terminarea slujbei în *Cuvântul de învățătură*, care este tipărit în *Moliftelnic*.

Cuvânt de învățătură

„Aveți grijă de finul vostru și-l învățați să citească din Scriptură și să fie prezent totdeauna în biserică dimineata și seara, să țină posturile miercurea și vinerea și posturile de peste an, toate regulile bisericesti și poruncile Apostolilor. Sădiți în firea lui toate obișnuințele și faptele bune, curățenia, învățându-l să fie ascultător, iubitor și sfânt. Opriti-l de la orice răutate, dați-i să sugă toată învățătura duhovnicească. Zidiți-i temelie bună, învățați-l frica de Dumnezeu și să nu fiți leneși cu învățătura lui.”

¹⁵ Pr. Asist. D. Nicolae Necula, *Doctrina și viața religioasă a Bisericii Copte reflectate în textele ei liturgice (rugăciuni și imne)*, teză de doctorat, în „Ortodoxia”, nr. 3-4, 1976, p. 560.

¹⁶ Deși nu există coroană în fiecare biserică, ritualul este prezent în actuala ediție a *Moliftelnicului*. Această coroană simbolizează victoria celui botezat, care devine fiul lui Dumnezeu și rege încununat. Fiind rege al trupului său poate stăpâni toată pofta și poate coordona voința sa, diavolul nemaiputând să se sălășluiască în el. Această coroană poate fi metalică, din material textil ori împletită din flori.

Condițiile alegerii nașului

Condiția principală este ca nașul să fie ortodox, care să aibă în permanență grijă de educația moral-religioasă a finului.

Slujba dezlegării brâului

Copilul este împărțit la sfârșitul slujbei și se obișnuiește ca imediat după Sfânta Liturghie în biserică să se facă un dans ritualic, iar la sfârșit se spune o scurtă rugăciune și se dezleagă brâul copilului¹⁷.

Deosebiri

Făcând comparație între slujba Sfântului Botez și a Mirungerii, între rânduiala Bisericii Ortodoxe Române și cea a Bisericii Ortodoxe Copte există următoarele deosebiri:

În Biserica Ortodoxă Coptă, în majoritatea cazurilor, nașul de botez al copilului este mama lui. Slujba de curățire a femeii se face la 40 de zile după naștere, dacă s-a născut parte bărbătească, și la 80 de zile, dacă s-a născut parte femeiască. Femeia, fiind curățită, poate intra în biserică pentru a fi nașa copilului.

În Biserica Ortodoxă Coptă, împărțirea pruncului este labială, adică preotul înmoaie degetul în Sfântul Sânge și-l dă copilului să sugă¹⁸.

¹⁷ Momentul cel mai prielnic săvârșirii slujbei Botezului este înainte de Sfânta Liturghie pentru ca noul creștin să fie împărțit în cadrul acesteia. Va fi împărțit atât neofitul, cât și nașul.

Ritualul principal pentru dezlegarea brâului trebuie făcut în mod normal în a opta zi de la Botez. Copilul trebuie să rămână în hainele de la Botez până în a opta zi, când preotul merge la casa celui botezat. Aici, preotul săvârșește slujba de mulțumire, tămâind și rostind o rugăciune, după care se zice „Tatăl nostru...” de către toți cei prezenți. Urmează Psalmul 50, iar preotul citește pericopa de la I Cor. 10, 1-5. În acest text, se vorbește de evenimentul trecerii poporului evreu prin Marea Roșie sub conducerea lui Moise. Apoi se spune ectenia dinaintea de Evanghelie și se citește textul din Psalmul 31, 1-2 (prochimen): „Fericiți căroră li s-au iertat fărădelegile...”, Sfânta Evanghelie de la Sfântul Evanghelist Matei 3, 1-7 ne vorbește despre botezul Sfântului Ioan Botezătorul. Se rostește ectenia cu trei cereri: pentru pace, pentru patriarhi și arhieri și pentru sobornicitatea Bisericii. Toți cei prezenți rostesc Crezul. Imediat după aceasta, preotul rostește rugăciunea: „Luminează-l cu lumina binecuvântării, înnoiește-l prin botezul de care s-a învrednicit cu puterea Duhului Tău Celui Sfânt, care este izvor de viață, ca să rămână toată viața lui și până la sfârșitul veacurilor în credința ortodoxă. Condu-l la liman duhovnicesc, înconjoară-l cu sfinții Tăi îngeri, împlinește-l cu toată învățătura și înțelegerea, depărtează de la el neliniștea sufletului, făcându-l vrednic de împărăția cerurilor și de viața cea veșnică”. Apoi se cântă Psalmul 150 și „Axios”, iar preotul binecuvântează apa din vas de trei ori și dezleagă brâul copilului, spălându-l pe copil în această apă, spală brâul și hainele, iar apoi apa este aruncată într-un râu curat ori este îngropată într-un loc curat.

¹⁸ Pr. Prof. Dr. D. Nicolae Necula, *Ritualul Botezului creștin și al Mirungerii în riturile liturgice răsăritene*, în „Glasul Bisericii”, an 1971, nr. 9-10, p. 843.

Spre deosebire de ritualul Bisericii Ortodoxe Române în care nașul, la lepădarea de satana, se întoarce spre apus, scuișă și suflă de trei ori, în ritualul Bisericii Ortodoxe Copte nașul se întoarce spre apus și ridică mâna dreaptă zicând: „Te lepăd...”.

Dacă în Biserica Ortodoxă Română preotul toarnă untdelemn sfințit în chipul crucii de trei ori în apa botezului, în Biserica Ortodoxă Coptă pe lângă untdelemn sfințit, preotul toarnă în apa botezului și Sfântul și Marele Mir.

În Biserica Ortodoxă Coptă nu există ritualul tunderii părului în cadrul Sfintei Taine a Botezului.

În Biserica Ortodoxă Română nu există obiceiul legării unui brâu de culoare roșie celui botezat așa cum se obișnuiește în cadrul slujbei din Biserica Coptă.

În Biserica Coptă se obișnuiește ca la sfârșit, după ce pruncul este împărtășit, să i se așeze pe cap o coroană ca semn al libertății și al biruinței față de păcat.

Majoritatea bisericilor copte au un spațiu liturgic separat pentru săvârșirea botezului numit baptisteriu.

Dacă în ritualul Botezului Bisericii Copte ungerile cu Sfântul și Marele Mir sunt în număr de 36, fiecare ungeră având rugăciune proprie, în ritualul Botezului din Biserica Ortodoxă Română se precizează: „Și după rugăciune, unge cu luare-aminte pe cel botezat cu Sfântul Mir, făcând semnul crucii: la frunte, la ochi, la nări, la gură, la amândouă urechile, pe piept, pe spate, la mâini și la picioare, zicând: «Pecetea darului Sfântului Duh»”¹⁹.

Concluzii

După analiza făcută asupra ritualului Sfântului Botez și a Mirungerii existent în cele două Biserici – Ortodoxă Română și Ortodoxă Coptă – am ajuns la concluzia că nu există diferențe de structură în ceea ce privește săvârșirea acestor Taine.

Părțile principale ce constituie ritualul sunt aceleași:

- Lepădarea de satana;
- Mărturisirea credinței în Iisus Hristos;
- Rugăciunile de sfințire a apei;
- Întreita afundare;
- Ungerea cu Sfântul Mir.

Deși ungera cu Sfântul Mir este o Taină separată în ambele Biserici, ea se săvârșește imediat după Sfântul Botez, rânduiala Mirungerii fiind inclusă în slujba Botezului.

„Teologia Botezului în Biserica Coptă este aceeași ca și în Bisericile Ortodoxe. Botezul este o Taină, adică unul din cele șapte daruri ale Sfântului Duh care pogoară în chip nevăzut peste apa din cristelniță... Prin Taina Botezului, cel botezat se izbăvește de păcatul strămoșesc și de orice alt păcat săvârșit de el

¹⁹ *Molitfelnic*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 34.

înainte de Botez, este inițiat în Împărăția cerurilor și devine unul dintre membrii Bisericii lui Hristos.”²⁰

Sfântul Botez este o Taină absolut necesară mântuirii, deoarece prin el ne curățim de păcatul strămoșesc și renaștem la o nouă viață în Hristos: „Din Botez omul iese ca o existență cu totul nouă. Nu se înnoiește numai într-o privință, ci însăși existența lui e alta. El este ca un nou-născut, dar în alt plan: în planul vieții comune cu Hristos, plină de virtualitățile pnevmatizării”²¹.

În ambele Biserici, această Sfântă Taină a Botezului se săvârșește o singură dată, fiind irepetabilă: „Botezul este o pecetluire de neșters, imprimându-se asupra celui ce o primește pentru toată existența lui, atât cea pământească, dar și pentru cea cerească. Această renaștere a noastră prin Botez s-a făcut prin voința lui Dumnezeu, prin har, și nu prin sânge, dându-ne posibilitatea să intrăm în rai ca fii ai lui Dumnezeu: «Care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut» – Ioan 1, 13”²².

Așadar, temelia și structura Sfintelor Taine, a Botezului și a Mirungerii, sunt aceleași în cele două Biserici și numai pe alocuri apar mici diferențe de exprimare, de expunere la nivel liturgic.

Bibliografie

Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.

Avva Beniamin al Minufiei, *Botezul*, Editura Facultății de Teologie Ortodoxă, 2000.

Bibau, Dr. Georghios, *Botezul*, Editura Facultății de Teologie Ortodoxă, 1981.

Braniște, Pr. Prof. Dr. Ene, *Explicarea Sfintelor Taine de inițiere*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1990.

Braniște, Pr. Prof. Dr. Ene, *Liturgica specială*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.

Avva Gregorios (episcop general), *Valoarea spirituală a Tainei Botezului*, Editura Episcopia de Înalte Studii Teologice, Cultură coptă și Cercetare științifică, Cairo, 1987.

Avva Mankorios, *Turla sfințită*, Editura Biblioteca Sfântul Gheorghe, Cairo, 1982.

Avva Matei cel Sărac, *Botezul*, Editura Mănăstirea Avva Macarie, 2000.

Molitfelnic, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.

²⁰ Pr. Asist. Liviu Streza, *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, teză de doctorat, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1985, p. 138.

²¹ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, pp. 28-29.

²² Avva Gregorios (episcop general), *Valoarea spirituală a Tainei Botezului*, Editura Episcopia de Înalte Studii Teologice, Cultură coptă și Cercetare științifică, Cairo, 1987, p. 35.

Molitfelnicul Bisericii Ortodoxe Copte, Editura Biblioteca Sfântul Gheorghe, Cairo, 1993.

Moris, Taudros, *Dogmatica*, vol. VI, Editura Episcopia Tinerilor, Cairo, 2000.

Necula, Pr. Prof. Dr. D. Nicolae, *Ritualul Botezului creștin și al Mirungerii în riturile liturgice răsăritene*, în „Glasul Bisericii”, an 1971, nr. 9-10.

Necula, Pr. Prof. Dr. D. Nicolae, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. II, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001.

Necula, Pr. Asist. D. Nicolae, *Doctrina și viața religioasă a Bisericii Copte reflectate în textele ei liturgice (rugăciuni și imne)*, teză de doctorat, în „Ortodoxia”, nr. 3-4, 1976.

Baramusi, Pr. Isizeros al, *Rugăciunile ritualice în Biserica Coptă Ortodoxă*, Ed. Biblioteca Sfântul Gheorghe, 1993.

Salama, Pr. Prof. Ioan, *Pietre prețioase în explicarea ritului și credinței Bisericii*, Editura Biblioteca Sfântul Gheorghe, Cairo, 1994.

Stăniloae, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.

Streza, Pr. Asist. Liviu, *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, teză de doctorat, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1985.

The Mystery of Baptism and the Myrrh Unction in the Coptic Church and in the Romanian Orthodox Church

The „The Mystery of Baptism and the Myrrh Unction in the Coptic Church and in the Romanian Orthodox Church”, written by Talaat Takla Mourkus, presents the entire ritual of this Holy Mystery in the two Churches together with some theological observation about the differences between the two traditions. Such a study is important for the future dialogue towards Christian unity but also to examine through a historical perspective the essence of the Mysteries in the primary Church as a root and a source for the development of doctrine and ritual today.

The first moment of ritual are presented, among them the service of purification of the woman, the blessing upon the mother, the exorcisms (the words of shedding), the raising of the hand and the confession of faith, the sanctification of the baptismal water, the immersion baptism. After this moments of ritual some special cases are presented: the baptism of adults, the baptism of blood, the baptism of the dying persons et caetera.

The second Mystery of the Church is analysed in its ritual and effectiveness: the Mystery of Myrrh Unction (called the Mystery of foundation in the Coptic Church). It follows a new moment, unique in the ritual of the Coptic Church called the Ritual of coronation, consisting in a prayer in which the Christian is called king of creation and son of God. After this moment, in the ritual of the Coptic Church follows the word of teaching (the baptismal homily) and ritual of unbinding the girdle. The study presents also the conditions for being a godfather in the Coptic Church.

The comparative view is completed by a review of the differences between the traditions of the two Churches (Coptic and Orthodox) but also their common meaning, grace and sometimes forms of expressions and ritual.